

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ศึกษากระบวนการแก้ปัญหาการพนันของเยาวชนไทยตามหลักอริยสัจ ๔ ๑) เพื่อศึกษาปัญหาการเล่นการพนันของเยาวชนไทย ๒) เพื่อศึกษาหลักอริยสัจ ๔ กับแก้ปัญหา ๓) เพื่อประยุกต์หลักอริยสัจ ๔ ในการแก้ปัญหาการเล่นการพนันของไทย โดยศึกษาจากเอกสารและแหล่งข้อมูล งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

๕.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ศึกษากระบวนการแก้ปัญหาการพนันของเยาวชนไทยตามหลักอริยสัจ ๔ ที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในการจัดทำวิจัยในครั้งนี้ได้แก่หลักอริยสัจ ๔

๕.๑.๑ เพื่อศึกษาปัญหาการเล่นการพนันของเยาวชนไทย

ปัญหาครอบครัว

๑. ครอบครัวไม่มีเวลาเอาใจใส่ เนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจ ส่งผลให้เด็กเกิดปมด้อย และก้าวเข้าสู่วงจร การพนัน โดยคิดว่าการพนันจะทำให้มีเงิน

๒ ครอบครัวเล่นการพนัน หรือมีประสบการณ์ร่วมเล่นการพนันตามพ่อแม่จนติดการพนัน ปัจจัยที่เป็น แรงเสริมมาจาก การที่พ่อแม่ได้เงินจากการเล่นพนันแล้วให้รางวัลแก่ลูก ลูกจึงเกิดการเรียนรู้และมีทัศนคติที่ดี กับการเล่นพนัน โดยเริ่มจากการเล่นและติดพนันอื่นมาก่อนมาติดการพนันฟุตบอล

๓ อาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีแหล่งพนัน ได้แก่ โต๊ะสนุกเกอร์ ตู้ม้า ซึ่งตู้ม้าเป็น การพนันอย่างแรกๆ ที่ทำให้เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เข้าสู่วงจรการติดพนัน เพราะเล่นง่ายได้เงินเร็ว ต่อมาจึงลองเล่นพนันรูปแบบอื่น ๆ เช่น การพนันฟุตบอล

ปัญหาลังคม

๑. ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร

การตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรเริ่มลดลงจากการได้รับความรู้เรื่องการป้องกันรวมถึง ความรู้ในเรื่องคุณและโทษของการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ได้รับการป้องกัน และการติดตามผลดูแลเอาใจใส่แนะนำแก้ไขในเรื่องของพฤติกรรมเสี่ยง

๒. ปัญหายาเสพติด เยาวชนที่ติดยารวมทั้งที่กำลังจะติดยาลดน้อยลง และได้รับการบำบัด การยอมรับในสังคม จากการดูแลเอาใจใส่ในระดับต่าง ๆ ของสังคม

๓. ปัญหาการติดเกมส์การเล่นเกมของเยาวชนเริ่มลดระดับความรุนแรงลงในเรื่องของการเล่นที่เริ่มจะเล่นอย่างเป็นเวลาโดยไม่เสียการเรียน หรือกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่าง แต่เป็นการเล่นเพื่อคลายเครียดทางหนึ่ง และปัญหาต่างๆ ที่ชักนำไปสู่การเล่นเกมส์เพื่อหนีปัญหาได้รับการแก้ไขและการทำความเข้าใจ

๔. สื่อสารมวลชนบาง ตั้งแต่คอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ ผู้วิเคราะห์และพากย์กีฬาทาง สถานีวิทยุ ผู้ดำเนินรายการวิเคราะห์การแข่งขันในสถานีโทรทัศน์ดาวเทียม หรือเนื้อหาข่าวทั่วไปในหนังสือพิมพ์หัว กีฬา โดยรูปแบบการนำเสนอของสื่อประเภทนี้เน้นการบอกรายละเอียดอัตราต่อรองของบริษัทรับพนันถูกกฎหมาย ในต่างประเทศ และการวิเคราะห์ที่เร้าอารมณ์ผู้อ่านหรือผู้ฟังจนคล้อยตามกับบทวิเคราะห์ที่เสมือนชี้ชวนให้เข้าไป เล่นการพนันฟุตบอล

๕. ความชื่นชอบฟุตบอล คนกลุ่มนี้ติดการพนันฟุตบอล เนื่องจากต้องการความท้าทายและอยากเสี่ยง ได้ทั้งเชียร์และลุ้นทีมที่ตนชื่นชอบ เมื่อทีมนั้นชนะก็ยิ่งสนุก ถ้ามีกลุ่มเพื่อนสนิทเป็นผู้ติดการเล่นการพนันฟุตบอล ยิ่งทำให้มีโอกาสเสี่ยงสูงที่จะเล่นการพนันฟุตบอล

๖. ช่องโหว่ทางกฎหมาย ปัจจุบันกฎหมายที่ใช้ควบคุมการพนันในสังคมไทยคือ พระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ มาตรา ๑๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดบทลงโทษการทลายผลพนันฟุตบอล ซึ่งมีโทษจำคุกไม่เกินสองปี ปรับไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติการเปิดโต๊ะพนันฟุตบอลได้แปรเปลี่ยนพื้นที่ไปสู่ ระบบออนไลน์ที่ยากต่อการควบคุมตรวจสอบ เพราะไม่มีหลักฐานการกระทำผิดเช่น โปยฟุตบอลดังในอดีต

๕.๑.๒ เพื่อศึกษาหลักอริยสัจ ๔ กับการแก้ปัญหา

อริยสัจ หรือจตุราริยสัจ หรืออริยสัจ ๔ เป็นหลักคำสอนหนึ่งของพระโคตมพุทธเจ้า แปลว่า

ความจริงอันประเสริฐ ความจริงของพระอริยะ หรือความจริงที่ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะ มีอยู่ ๔ ประการ คือ

๑. ทุกข์ คือ สภาพที่ทนได้ยาก ภาวะที่ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ สภาพที่บีบคั้น
๒. สมุทัย คือ สาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์
๓. นิโรธ คือ ความดับทุกข์ ได้แก่ ดับสาเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์
๔. มรรค คือ แนวปฏิบัติที่นำไปสู่หรือนำไปถึงความดับทุกข์

การประยุกต์ใช้ อริยสัจ ๔ ในการแก้ปัญหาสังคมของเยาวชนไทยในปัจจุบัน

ปัญหาทางสังคมของเยาวชนไทยมีทางแก้ไขอยู่หลายทางด้วยด้วยกันเพราะบางปัญหานั้นล้วนจะมีความสัมพันธ์กันทั้งสิ้น และการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีทางพระพุทธศาสนาด้วยแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยหลักอริยสัจ ๔ นั้นมีอยู่ด้วยกัน ๔ วิธีคือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ และมรรค

วิธีแห่งความดับทุกข์ โดยเริ่มจากตัวปัญหา หรือ ทุกข์ ทำความเข้าใจให้ชัดเจน สืบค้นหาสาเหตุเตรียมใจ วางแผนกำจัดสาเหตุปัญหา มีวิธีการปฏิบัติ ๔ ขั้นตอน คือ

๑. ทุกข์ คือ การกำหนดให้รู้จักสภาพปัญหา หมายถึง ความไม่สบายกาย ความไม่สบายใจ อันเนื่องมาจากสภาวะที่ทนได้ยาก คือ เป็นสภาวะที่บีบคั้นจิตใจ ความขัดแย้ง การขาดความเที่ยงแท้การพลัดพรากจากสิ่งที่รัก ความไม่สมปรารถนา เมื่อเกิดทุกข์เราต้องไม่ประมาท และต้องพร้อมที่จะเผชิญกับความเป็นจริง

๒. **สมุทัย** คือ การกำหนดเหตุแห่งทุกข์เพื่อกำจัด หมายถึง เหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ คือ เป็นสิ่งเริ่มต้นที่ทำให้เกิดทุกข์ ทุกข์ที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุที่แตกต่างกันออกไป แต่สาเหตุที่แท้จริงที่ก่อให้เกิดทุกข์ ก็คือ ตัณหา หรือความอยาก ความต้องการ มีอยู่ ๓ ประการคือ

๒.๑ กามตัณหา หมายถึง ความอยากได้สิ่งที่ปรารถนาทุกอย่าง เช่น อยากได้ทรัพย์สินเงินทอง

๒.๒ ภวตัณหา หมายถึง ความอยากเป็นนั่นอยากเป็นนี่ เช่น อยากเป็นคนดัง อยากเป็นดารา เป็นต้น

๒.๓ วิภวตัณหา หมายถึง ความไม่อยากเป็นนั่นเป็นนี่ เช่น ไม่อยากสอบตก ไม่อยากเป็นคนพิการ เป็นต้น

๓. **นิโรธ** คือ การดับทุกข์อย่างมีจุดหมาย ต้องมีการกำหนดว่าจุดหมายที่ต้องการคืออะไร หมายถึง ความดับทุกข์ หรือภาวะที่ทำให้ตัณหาดับสิ้นไป ทุกข์เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากตัณหา หรือความอยาก ถ้าคนเราลดตัณหาหรือความอยากได้มากเท่าไร ทุกข์ก็ย่อมน้อยลงไปด้วย แต่ถ้าเราดับได้โดยสิ้นเชิงชีวิตเราก็จะมีแต่ความสงบ

๔. **มรรค** คือ การกำหนดวิธีการในรายละเอียดและปฏิบัติเพื่อกำจัดปัญหา หมายถึง ข้อปฏิบัติให้ถึงความทุกข์ ได้แก่ การเดินทางสายกลาง ซึ่งมรรคมีองค์ประกอบด้วย ๘ ประการ คือ

๔.๑ สัมมาทิฏฐิ หมายถึง ความเห็นชอบ คือการเห็นตามความจริงและรู้ว่าอะไรดี อะไรไม่ดี

๔.๒ สัมมาสังกัปปะ หมายถึง ความดำริชอบ คือการไม่คิดลุ่มหลงให้เกิดสุขในอารมณ์ ไม่คิดอาฆาตพยาบาท ตลอดจนไม่เบียดเบียนผู้อื่น

๔.๓ สัมมาวาจา หมายถึง การเจรจาชอบ คือการพูดแต่ในสิ่งที่ดี ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดหยาบคาบ ไม่พูดไร้สาระ

๔.๔ สัมมากัมมันตะ หมายถึง การกระทำชอบ คือการกระทำในสิ่งที่ดี ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ลัก-ทรัพย์ ไม่ประพฤตินอกใจ

๔.๕ สัมมาอาชีวะ หมายถึง การเลี้ยงชีพชอบ คือการประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่คดโกง หลอกลวง ไม่กระทำในสิ่งที่เป็นผลร้ายต่อผู้อื่น

๔.๖ สัมมาวายามะ หมายถึง พยายามชอบ คือพยายามที่จะป้องกัน ไม่ให้เกิดความชั่ว พยายามที่จะกำจัดความชั่วที่มีอยู่ให้หมดไป พยายามสร้างความดีที่ยังไม่เกิดให้เกิด และพยายามรักษาความดีที่มีให้คงอยู่ต่อไป

๔.๗ สัมมาสติ หมายถึง การระลึกชอบ คือระลึกอยู่เสมอว่าสิ่งที่รู้สิ่งที่เห็นนั้น เป็นไปตามความเป็นจริง

๔.๘ สัมมาสมาธิ หมายถึง การตั้งจิตมั่นชอบ คือ การที่สามารถตั้งจิตใจให้จดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้นาน

๕.๑.๓ เพื่อประยุกต์หลักอริยสัจ ๔ ในการแก้ปัญหาการเล่นการพนันของเยาวชนไทย
แนวทางการช่วยเหลือแก้ไขของผู้ปกครอง

๑. ประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน ไม่เล่นการพนัน

๒. ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการอบรม ดูแลเอาใจใส่ในการอบรมเลี้ยงดูช่วยเหลือบุตรหลานเมื่อมีปัญหา

๓. อบรม แนะนำ ชี้แจงถึงโทษของการเล่นการพนันให้บุตรหลานได้รู้และเข้าใจด้วยเหตุและผลภารกิจของพ่อแม่ในยุคปัจจุบันนี้ คงต้องยอมรับว่ามีภาระหนักกับการอบรมเลี้ยงดูลูกในสังคมปัจจุบัน ยิ่งกว่านั้น พ่อแม่จะต้องปลุกฝัง หรือซึมซับ หลักธรรมคำสอน ของหลักอริยสัจ ๔ ให้เกิดขึ้นในตัวลูกให้ได้ แสดงให้เห็นถึง ความทุกข์ สาเหตุการเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ แนวทางที่นำไปสู่ความดับทุกข์

แนวทางการแก้ปัญหาของครู อาจารย์ในการแนะนำเยาวชน

บทบาทของครู

บทบาทของครู หมายถึงภาระหน้าที่ที่ครูต้องรับผิดชอบ บทบาทของครูทั้งในอดีตและปัจจุบัน พอสรุปได้ดังนี้คือ ครูควรจัดทำโครงการเพื่อช่วยแก้ปัญหาและแนะนำเยาวชนโดยการจัดให้มีกิจกรรมการแนะแนวและการให้คำปรึกษาดังรายละเอียดที่เหมาะสมกับเยาวชน

ประเภทของการแนะแนว

๑. การแนะแนวการศึกษา (Education Guidance)
๒. การแนะแนวอาชีพ (Vocational Guidance)
๓. การแนะแนวส่วนตัวและสังคม (Personal and Social Guidance)

บริการแนะแนว

๑. บริการสำรวจนักเรียนเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service)
๒. บริการสนเทศ (Information Service)
๓. บริการให้คำปรึกษา (Counseling Service) เป็นหัวใจของการแนะแนว
๔. บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service)
๕. บริการติดตามผล

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

๑. รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านความสามารถ การเรียน อื่นๆด้านสุขภาพ ภายใจ พฤติกรรม ด้านครอบครัว เศรษฐกิจ การคุ้มครองนักเรียน
๒. การคัดกรองนักเรียน (ดูข้อมูล จัดกลุ่ม) ปกติ กลุ่มเสี่ยง
๓. การส่งเสริมพัฒนาให้ได้คุณภาพ
๔. การป้องกันและแก้ปัญหา ใกล้ชิด หาข้อมูล ให้คำปรึกษา
๕. การส่งต่อ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก SDQ (The Strength and Difficulties Questionnaires)

การแนะแนวสำหรับอาจารย์และผู้บริหารสถานศึกษา

๑. ความหมายของการแนะแนว
๒. การแนะแนว VS การแนะนำ
๓. การแนะแนว ๓ ด้าน การศึกษา อาชีพ ส่วนตัว
๔. บริการที่จัดในโรงเรียน ๕ บริการ

๕. บริการให้คำปรึกษาเป็นหัวใจของการบริการแนะแนว
๖. ความหมายของการให้คำปรึกษา
๗. Individual Counseling and Group Counseling
๘. การเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์และการแสดงออก
๙. การเข้าใจธรรมชาติของปัญหา (๓ kinds of problem ๗ cells)
๑๐. จรรยาบรรณของการให้คำปรึกษา
๑๑. ขั้นตอนในการให้คำปรึกษา
๑๒. เทคนิคการให้คำปรึกษา และ Role Play

บทบาทของครูสอนศีลธรรม

ครูควรมีการสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียนว่าผู้เรียนแต่ละคน จะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้มากน้อยแค่ไหน อย่างไรต้องให้โอกาสกับผู้เรียนได้ใช้กระบวนการ สืบเสาะแสวงหาความรู้ที่ตนค้นพบด้วยตนเอง

ครูควรใช้การบูรณาการ ซึ่งเป็นการนำกระบวนการที่ต่อเนื่องจาก ขั้นตอนการสำรวจ ประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้เรียน อันรวมไปถึงสถานการณ์เงื่อนไขการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมจะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เป็นการบูรณาการความรู้ใหม่กับความรู้เก่า

ครูจะต้องมีวิธีการถ่ายทอดความรู้เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถแสดง พฤติกรรมทั้งด้านความรู้ ความคิดทักษะ เจตคติและค่านิยมเพื่อการประยุกต์ใช้ในการแสวงหา ความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ที่ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิบัติจริง

ครูควรจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการความสนใจและ ความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน โดย

มีความเชื่อว่าผู้เรียนทุกคน สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ สูงสุดตามศักยภาพ ครูต้องเป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนผ่าน กระบวนการเรียนรู้แล้ว

ผู้เรียนควรจะต้องปรับพฤติกรรมจากความไม่รู้ เป็นผู้รู้และรู้จริงจากทำ ไม่ได้ทำไม่เป็น เปลี่ยนมาเป็น ทำได้ ทำเป็น จากไม่ชอบเปลี่ยนมาเป็นชอบ

ครูต้องยึดหลักการที่ว่า การจัดการเรียนรู้ที่ดีจะต้องมีกิจกรรมที่สามารถพัฒนาศักยภาพทุกด้าน คือ

ร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ครูต้องมองผู้เรียนว่ามีภูมิ ธรรมอยู่ในระดับหนึ่ง ครูต้องทบทวนบทบาทของตนเองใหม่ว่าตนคือผู้ให้องค์คุณของ กัลยาณมิตร ๖ ประการ

- ๑) วางตนในฐานะผู้ที่ศิษย์ไว้วางใจ
- ๒) วางตนให้น่าเคารพ
- ๓) วางตนในฐานะผู้ทรงความรู้
- ๔) วางตนในฐานะที่ปรึกษาที่ดี
- ๕) วางตนในฐานะผู้ฟังที่ดี ฟังทั้งคำพูดและความรู้สึกของศิษย์วาง ตนในฐานะเป็นผู้ทรงปัญญาสามารถอธิบายอย่างลึกซึ้งให้ศิษย์กระจ่างได้
- ๖) วางตนในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นแบบในการประพฤติ ปฏิบัติ

๗. ครูต้องรู้จักเด็กเป็นรายกลุ่ม รายบุคคลและมองว่าผู้เรียนทุกคนมี โอกาสที่จะเป็น

อัจฉริยะอย่างน้อย ๘ ด้าน คือ ด้านเหตุผล ภาษา ศิลปะ กายสัมผัส ดนตรี มนุษย์สัมพันธ์ การเข้าใจตนเองหรือเข้าใจชีวิตเข้าใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือที่เรียกว่าอัจฉริยภาพ ในเชิงพหุปัญญา

ครูต้องพร้อมให้ความรัก และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์แก่ลูกศิษย์ ครูจึงต้องเปลี่ยนหน้าที่จากผู้สอนเป็นผู้ออกแบบการเรียนรู้ ให้เอื้อต่อการพัฒนาไปสู่อัจฉริยภาพ ทั้ง ๘ ด้านของเด็กแต่ละคน

การจัดการเรียนการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ครูต้องเน้นและให้ ความสำคัญกับผู้เรียนควบคู่ไปกับธรรมชาติของวิชา ครูจะต้องรู้ใจนักเรียน ให้นักเรียนรู้ทั้งหลักการวิธีการเรียนรู้ และคุณธรรมที่จะเกิดตามธรรมชาติของวิชา

ครูควรจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่ใช้คุณธรรมนำความรู้บูรณาการ คุณธรรมในการจัดประสบการณ์ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และทุกขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

หลักอริยสัจว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหาทุกอย่างโดยเฉพาะในการ แก้ปัญหาชีวิตในสังคม จึงขอเสนอแนะนำหลักอริยสัจ ๔ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาทางสังคมของเยาวชนไทยได้ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ทุกข์ ชั้นตัวปัญหา (Case) จัดเป็นชั้นแฉ่งหรือแสดงปัญหาทางสังคมของเยาวชนไทยที่เกิดขึ้นที่จะต้องทำความเข้าใจและรู้รอบเขต กล่าวคือ ต้องรู้สภาพปัญหา โดยต้องทำความเข้าใจยอมรับ ทำความเข้าใจปัญหาของเยาวชนที่พบมากในปัจจุบันที่ยกมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ ปัญหาการตั้งครุฑก่อนวัยอันควร ปัญหายาเสพติด และปัญหาการติดเกมส์

ขั้นที่ ๒ สมุทัย ชั้นสาเหตุของปัญหา (Cause) จัดเป็นชั้นวิเคราะห์และวินิจฉัยมูลเหตุของปัญหาซึ่งจะต้องแก้ไขกำจัดให้หมด สิ้นไป กล่าวคือ ต้องแสวงหาสาเหตุปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวก่อให้เกิดปัญหาปัญหาทางสังคมของเยาวชน โดยให้พินิจหาสาเหตุแห่งปัญหาหรือความทุกข์ต่างๆ ให้ถูกต้องชัดเจน และต้องเป็นสาเหตุต้นตอจริงๆ แน่แน่นอนว่าปัญหาทุกปัญหานั้นย่อมมีที่มาและจุดมุ่งหมายและหลายปัญหานั้นจะมีความสัมพันธ์กันอย่างที่เลี่ยงไม่ได้ เพราะบางปัญหานั้นมีสาเหตุมาจากที่เดียวกัน และแยกออกมามากมาย เช่น ปัญหาครอบครัวซึ่งบางครอบครัวที่มีปัญหาอาจจะมามีสาเหตุมาจากพิษเศรษฐกิจ ที่ทำให้หารายได้มาไม่พอกับรายจ่ายจนทำให้เกิดการทะเลาะภายในครอบครัว และพิษเศรษฐกิจที่ว่านี้อาจจะทำให้คนที่ตกงานไม่มีงานไม่มีเงินต้องดิ้นรนหาทางเอาตัวรอดด้วยการปล้นบ้าง วิ่งราวบ้าง หรือทำการฆ่าตัวตายหนีปัญหาหนี้สินรุงรังก็ได้ ปัญหาตั้งครุฑก่อนวัยอันควร นับว่าเป็นปัญหาสังคมระดับชาติปัญหาหนึ่งที่จะต้องเร่งแก้ไข ซึ่งจะเป็นปัญหาทางสังคมของเยาวชนไทยตลอดมา เพราะการขาดการป้องกันในการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งจะโทษตัวเยาวชนเองก็ไม่ได้ว่าการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรหรือการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันนั้นจะเป็นการกระทำของตัวเยาวชน

ขั้นที่ ๓ นิโรธ **ระดับปัญหาหรือหมดปัญหา (Clear)** จัดเป็นขั้นที่บอกภาวะปราศจากปัญหาซึ่งเป็นจุดหมายที่ต้องการ ให้เห็นว่าการแก้ปัญหา นั้นเป็นไปได้ โดยกำหนดจุดหมายปลายทางที่แน่นอน พร้อมทั้งกำหนดจุดหมายและเป้าหมายรองไว้ด้วยว่าแต่ละขั้นตอนนั้นมีจุดหมาย และเป้าหมายเพียงใดแค่ไหน

ขั้นที่ ๔ มรรค **ขั้นลงมือแก้ปัญหา (Crack)** จัดเป็นขั้นกำหนดวิธีการและรายละเอียดที่จะต้องปฏิบัติในการลงมือแก้ปัญหา กล่าวคือ การลงมือปฏิบัติหรือดำเนินการตามวิธีการอย่างละเอียดเพื่อแก้ปัญหาไปตามขั้นตอน โดยกำหนดวางวิธีการ วางแผนงานและรายการที่จะต้องทำให้ละเอียด เป็นต้น

๕.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ศึกษาการแก้ปัญหากล่องการพนันของเยาวชนไทยโดยใช้หลักอิทธิบาท ๔
๒. ศึกษาการแก้ปัญหากล่องการพนันของเยาวชนไทยโดยใช้หลักพรหมวิหาร ๔
๓. ศึกษาการพัฒนาเยาวชนให้หลีกเลี่ยงจากอบายมุขด้วยหลักพุทธธรรม